

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทย เป็นประเทศที่มีโครงสร้างทางเศรษฐกิจมาจากภาคการเกษตรเป็นหลัก ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศประกอบอาชีพเกษตรกรรม การพัฒนาภาคการเกษตรจึงนับว่ามีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ผลผลิตทางการเกษตรนอกจากจะมีความสำคัญต่อการดำรงชีพของประชากรแล้ว ยังเป็นปัจจัยการผลิตหลักในภาคอุตสาหกรรมที่ต่อเนื่องจากภาคเกษตรกรรม และเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญของประเทศ ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ จำเป็นต้องพัฒนาภาคการเกษตรให้มีความพร้อมเพื่อรองรับการแข่งขันทางเศรษฐกิจ และส่งเสริมการพัฒนาศาสนากรรมในสาขาที่ต่อเนื่องจากภาคเกษตรเพื่อรองรับผลผลิตจากภาคการเกษตร การส่งเสริมปัจจัยทุนให้กับเกษตรกรผู้ผลิตจึงเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาภาคการเกษตร จากสถานะข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการประกอบอาชีพของเกษตรกรนับตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันปรากฏว่า เกษตรกรผู้ผลิตยังประสบปัญหามีเงินทุนไม่เพียงพอที่จะนำไปใช้เพื่อการผลิต หรือเพื่อปรับปรุงการผลิตให้มีประสิทธิภาพ จึงเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาภาคการเกษตร ทำให้ผลตอบแทนหรือผลผลิตที่ได้ต่ำกว่าที่ควรจะเป็น รายได้ของครัวเรือนเกษตรกรจึงอยู่ในระดับต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับภาคการผลิตอื่น ซึ่งส่งผลให้การออมของเกษตรกรอยู่ในระดับต่ำด้วย ดังนั้นการให้สินเชื่อเพื่อเพิ่มทุนในการผลิตและพัฒนาผลผลิตด้านการเกษตรจึงเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาภาคการเกษตรของประเทศ

จากเหตุผลความจำเป็นดังกล่าวข้างต้นทำให้รัฐบาลเห็นความจำเป็นของการมีสถาบันการเงินเพื่อตอบสนองความต้องการของภาคการเกษตร จึงได้จัดตั้งธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ. ก. ส.) ซึ่ง เป็นรัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงการคลัง ตามพระราชบัญญัติธนาคารนี้จัดตั้งขึ้นเพื่อสนองตอบนโยบายของรัฐในการพัฒนาภาคการเกษตรของประเทศให้เจริญก้าวหน้า โดยบทบาทหลัก มุ่งเน้นการเป็นสถาบันการเงินเฉพาะกิจเพื่อการพัฒนาภาคการเกษตร ภายใต้กรอบการจัดตั้งตามพระราชบัญญัติธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร พ.ศ. 2509 โดยเป็นกลไกสำคัญของภาครัฐในการกระจายเงินทุนไปสู่ภาคเกษตรกรรม ปัจจุบัน ธ. ก. ส. เป็นสถาบันการเงินหลักของตลาดสินเชื่อในชนบท มีเครือข่ายที่ครอบคลุม

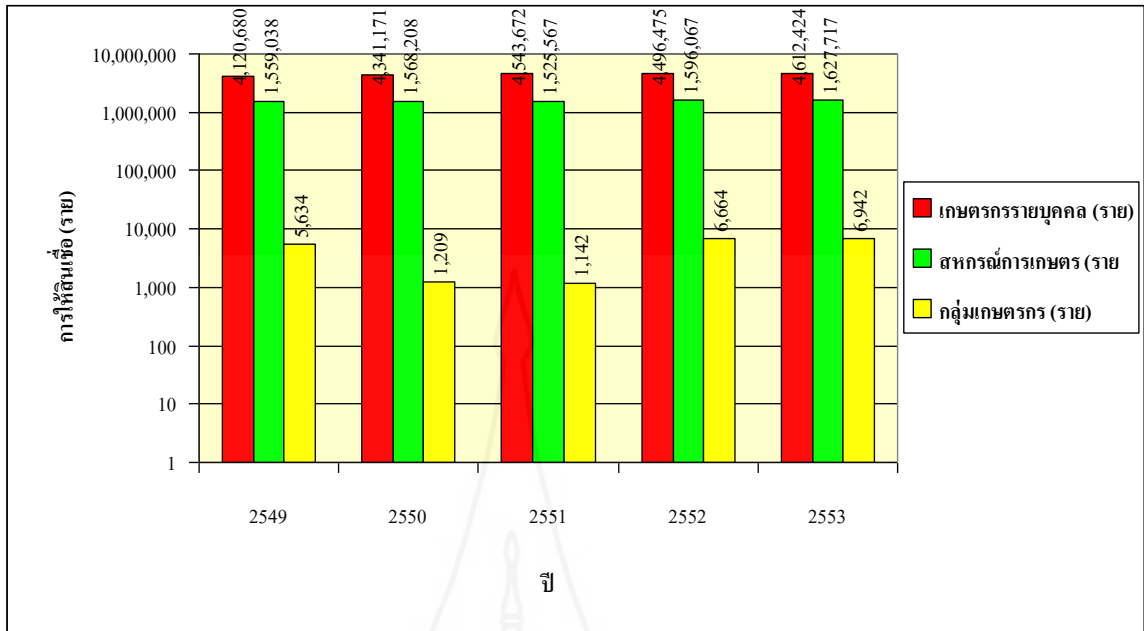
กว้างขวางทั่วประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์ในการให้ความช่วยเหลือทางการเงิน ส่งเสริมอาชีพ หรือการดำเนินงานแก่เกษตรกรที่เป็นลูกค้ายของธนาคาร สหกรณ์การเกษตร กลุ่มเกษตรกร เพื่อให้สามารถประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องเนื่องในการเกษตรและให้สอดคล้องกับแนวนโยบายของรัฐบาลในการบริหารประเทศ การดำเนินการของ ธ. ก. ส. เป็นเครื่องมือของรัฐในการกระจายเงินทุนสู่ภาคเกษตรกรรม โดยให้เงินกู้แก่เกษตรกรรายบุคคล และรายสถาบัน การดำเนินงานของ ธ. ก. ส. ดำเนินการตามแผน โดยในระยะที่ผ่านมา ธ. ก. ส. ได้ปรับบทบาทไปสู่การเป็นสถาบันการเงินเพื่อการพัฒนาชนบทโดยกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและแผนการดำเนินงานในการเป็นสถาบันการเงินเพื่อการพัฒนาชนบท ทำการขยายการให้บริการทางการเงินแก่เกษตรกร สถาบันเกษตรกร และวิสาหกิจชุมชน รวมถึงการให้สินเชื่อแก่กองทุนหมู่บ้าน โดยได้กำหนดยุทธศาสตร์ และแนวทางการดำเนินงานไว้ 5 ประการ คือ 1) ยุทธศาสตร์สร้างความพร้อมให้มีทุนเพียงพอ 3 ทุน ได้แก่ ทุนมนุษย์ ทุนองค์กร และทุนสารสนเทศ 2) ยุทธศาสตร์การบริหารรายได้ (Income Management) การบริหารรายจ่าย (Cost Management) การบริหารโอกาส (Opportunity Management) และบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชน 3) ยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรกรและชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และขั้นตอนการพัฒนาตามบันได 3 ขั้น 4) ยุทธศาสตร์การเพิ่มผลผลิต (Productivity) และการเพิ่มมูลค่าผลผลิต (Value Added) และ 5) ยุทธศาสตร์สร้างกระบวนการผลิต (Value Chain) เพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิตและสินค้า การดำเนินงานด้านสินเชื่อเพื่อการเกษตรในปีบัญชีที่ผ่านมาของ ธ.ก.ส. ตั้งแต่ปี 2549 ถึงปี 2553 จำนวนเงินกู้ที่ให้กู้ยืมแก่เกษตรกรลูกค้าทั้งเกษตรกรรายบุคคล สหกรณ์การเกษตร และกลุ่มเกษตรกรได้เพิ่มขึ้นทุกปี ดังตัวเลขในตารางที่ 1.1

ตารางที่ 1.1 ผลการดำเนินการให้สินเชื่อแก่เกษตรกรและสถาบันเกษตรกร ปีบัญชี 2549 - 2553

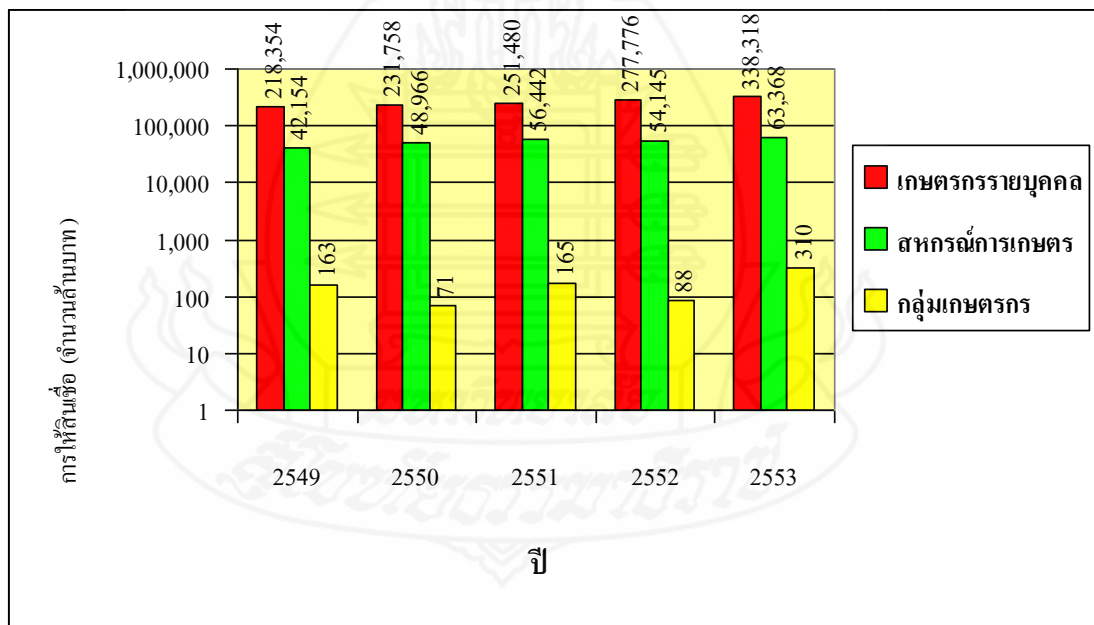
หน่วย : ล้านบาท

ปี	เกษตรกรรายบุคคล			สหกรณ์การเกษตร			กลุ่มเกษตรกร			รวม		
	จำนวน (ราย)	จำนวน สินเชื่อ	ร้อยละ การ จ่าย เงินกู้	จำนวน (ราย)	จำนวน สินเชื่อ	ร้อยละ การ จ่าย เงินกู้	จำนวน (ราย)	จำนวน สินเชื่อ	ร้อยละ การ จ่าย เงินกู้	จำนวน (ราย)	จำนวน สินเชื่อ	ร้อยละ การ จ่าย เงินกู้
2549	4,120,680	218,354	83.77	1,559,038	42,154	16.17	5,634	163	0.06	5,685,352	260,671	100
2550	4,341,171	231,758	82.54	1,568,208	48,966	17.43	1,209	71	0.03	5,910,588	280,795	100
2551	4,543,672	251,480	81.63	1,525,567	56,442	18.32	1,142	165	0.05	6,070,381	308,087	100
2552	4,496,475	277,776	83.66	1,596,067	54,145	16.31	6,664	88	0.03	6,099,206	332,009	100
2553	4,612,424	338,318	84.16	1,627,717	63,368	15.76	6,942	310	0.08	6,247,083	401,996	100

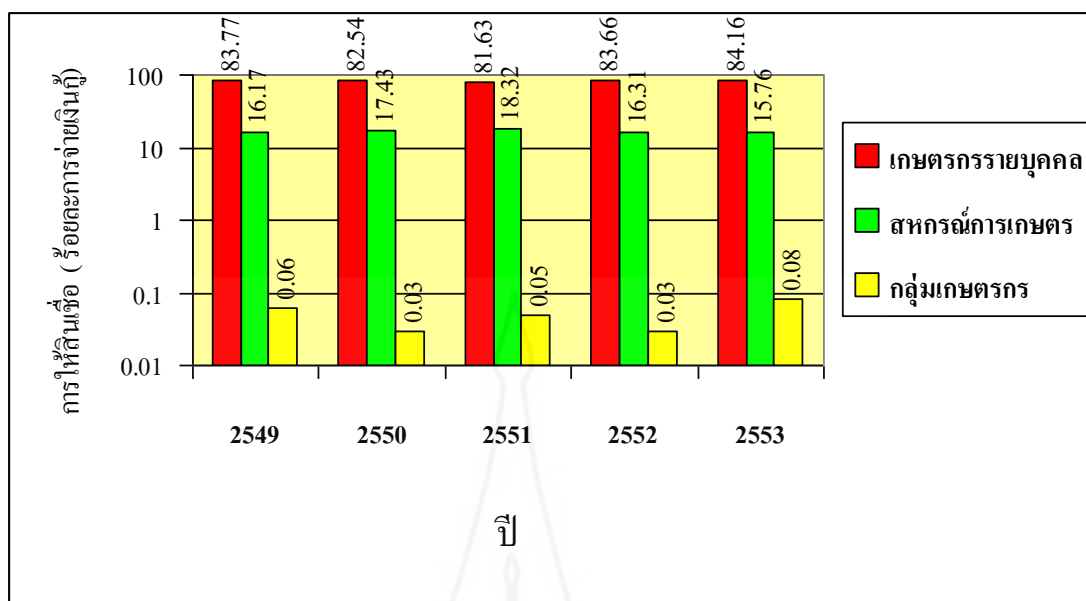
ที่มา : ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร รายงานกิจการงบดุล งบกำไรขาดทุน
(1 เมษายน 2549 - 31 มีนาคม 2554) กรุงเทพมหานคร ธนาคารเพื่อการเกษตรและ
สหกรณ์การเกษตร , 2553

ภาพที่ 1.1 ผลการดำเนินการให้สินเชื่อแก่เกษตรกรและสถาบันเกษตรกร (จำนวนราย)

ภาพที่ 1.2 ผลการดำเนินการให้สินเชื่อแก่เกษตรกรและสถาบันเกษตรกร (จำนวนล้านบาท)

ภาพที่ 1.3 ผลการดำเนินการให้สินเชื่อแก่เกษตรกรและสถาบันเกษตรกร (ร้อยละการจ่ายเงินกู้)

จากการเปรียบเทียบสัดส่วนการให้สินเชื่อเพื่อการเกษตรของ ธ. ก. ส. ที่ให้สินเชื่อแก่ลูกค้าทั้ง 3 กลุ่มที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งมีปริมาณสินเชื่อที่สูงขึ้นทุกปีตั้งแต่ปี 2549 ส่งผลให้การดำเนินธุรกรรมของ ธ. ก. ส. ต้องมีแหล่งเงินทุนเพื่อขยายสินเชื่อเพื่อการเกษตร และสินเชื่อเพื่อประกอบอาชีพอย่างอื่นที่เกี่ยวข้องในการเกษตรให้มีปริมาณเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี ทำให้ ธ. ก. ส. มีความจำเป็นต้องหาเงินทุนจากสถาบันการเงินต่าง ๆ เพื่อให้สามารถระดมเงินทุนในการช่วยเหลือเกษตรกรได้อย่างกว้างขวางในการตอบสนองความต้องการสินเชื่อเพื่อการเกษตรของเกษตรกรลูกค้าของ ธ. ก. ส. ที่เพิ่มมากขึ้นทุกปี รวมทั้งเพื่อสนองตอบนโยบายของรัฐบาล ตามวัตถุประสงค์ของธนาคาร จากข้อมูลการให้สินเชื่อเพื่อการเกษตรที่แยกตามประเภทของลูกค้า พบว่า ลูกค้าเกษตรกรรายบุคคลมีสัดส่วนที่สูงที่สุดในบรรดาลูกค้าทั้งสามกลุ่ม ดังแสดงไว้ในตารางที่ 1.1 ทำให้มีความสนใจทำการศึกษาปัจจัยกำหนดสินเชื่อเพื่อการเกษตรของเกษตรกรรายบุคคลโดยเลือกที่จะทำการศึกษาจังหวัดในภาคตะวันออก ที่มีชื่อเสียงในด้านการปลูกพืชสวน พืชไร่ โดยเลือกศึกษาจังหวัดจันทบุรี เนื่องจากจังหวัดจันทบุรีเป็นจังหวัดในภาคตะวันออกจังหวัดเดียวที่มีผลผลิตทางการเกษตรในสัดส่วนที่สูงสุดเมื่อเทียบกับจังหวัดอื่น ๆ ทั้งนี้เนื่องจากเกษตรกรมีศักยภาพในการผลิตสินค้าเกษตร ประกอบกับจังหวัดจันทบุรีมีลักษณะภูมิประเทศ อากาศชุ่มชื้นเหมาะแก่การทำเกษตร สามารถปลูกได้ทั้งพืชสวน ไม้ผล ไม้ยืนต้นและพืชไร่ ในปี 2552 จังหวัดจันทบุรีมีพื้นที่ทั้งหมด 3,961,250 ไร่ เป็นพื้นที่ทำการเกษตรประมาณ 1,626,223 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 41.51 ของพื้นที่ทั้งหมด

ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำสวนโดยมีพื้นที่ร้อยละ 69.90 เป็นพื้นที่ปลูกไม้ยืนต้น ครัวเรือนจังหวัดซึ่งมีทั้งหมด 157,150 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรกรจำนวน 73,428 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 46.72 รายได้ส่วนใหญ่ของประชากรมาจากภาคเกษตร ผลผลิตของจังหวัดนอกจากจะใช้บริโภคในจังหวัดแล้ว ยังส่งออกไปยังต่างประเทศโดยคิดเป็นมูลค่า 16,266.9 ล้านบาท ต่อปี มูลค่าสินค้าเกษตร ปี 2552 คิดเป็นมูลค่า 33,982 ล้านบาท ในรอบ 4 ปี (2548-2551) มีอัตราการเจริญเติบโตร้อยละ 20.11 ในปี 2553 ประชากรมีรายได้เฉลี่ย 80,734 บาท ต่อคนต่อปี ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด (GPP) มีมูลค่ารวม 43,691.4 ล้านบาท รายได้ส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับสาขาเกษตร โดยมีมูลค่าสูงถึง 16,266.9 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 37.2 (ข้อมูลสถิติจังหวัดจันทบุรี สืบค้นจาก www.chanthaburi.go.th ค้นคว้าเมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2554) เกษตรกรในจังหวัดจันทบุรีมีความต้องการสินเชื่อเพื่อการลงทุนทางการเกษตรในสัดส่วนที่สูงขึ้นทุกปี เห็นได้จากจำนวนสินเชื่อของ ธ.ก.ส. จังหวัดจันทบุรี ซึ่งมีจำนวน 6 สาขา จะเห็นได้ว่าความต้องการสินเชื่อของเกษตรกรมีจำนวนที่เพิ่มสูงขึ้นทุกปี ดังตารางที่ 1.2

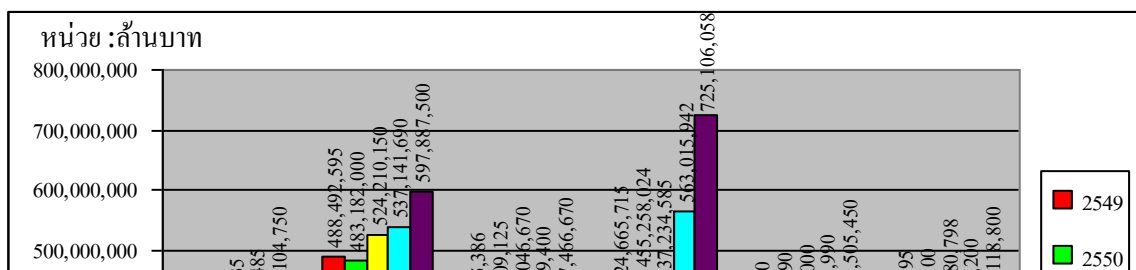

ตารางที่ 1.2 ผลการดำเนินงานด้านสินเชื่อของ ธ.ก.ส. ในจังหวัดจันทบุรี ปีบัญชี 2549 - 2553

หน่วย : ล้านบาท

ปีบัญชี สาขา	เกษตรกรรายบุคคล				
	2549	2550	2551	2552	2553
จันทบุรี	279,674,495	286,131,850	305,148,435	322,177,485	391,104,750
ห้วยกระทอน	488,492,595	483,182,000	524,210,150	537,141,690	597,887,500
ขลุง	347,985,386	366,909,125	389,046,670	357,799,400	407,466,670
สอยดาว	424,665,715	455,258,024	437,234,585	563,015,942	725,106,058
เขาคิชฌกูฏ	299,574,680	314,196,990	328,738,000	345,102,990	404,505,450
นายายอาม	316,729,595	319,867,100	370,380,798	337,357,200	389,118,800
รวม	2,157,122,466	2,225,545,089	2,354,758,638	2,462,594,707	2,915,189,228

ที่มา : ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร รายงานกิจการงบดุล งบกำไรขาดทุน
(1 เมษายน 2549 - 31 มีนาคม 2554) กรุงเทพมหานคร ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์
การเกษตร ,2553

ภาพที่ 1.4 ผลการดำเนินงานด้านสินเชื่อของเกษตรกรรายบุคคล ธ.ก.ส. จังหวัดจันทบุรี
(แยกตามสาขา)

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

การศึกษาปัจจัยกำหนดอุปสงค์สินเชื่อเพื่อการเกษตรของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดจันทบุรีมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา

2.1 สภาพทั่วไปของเกษตรกรรายบุคคลที่มีความต้องการสินเชื่อเพื่อการเกษตรจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรจังหวัดจันทบุรี

2.2 ปัจจัยกำหนดอุปสงค์สินเชื่อเพื่อการเกษตรของเกษตรกรรายบุคคลรวมทั้งจังหวัดจันทบุรี

2.3 ปัจจัยกำหนดอุปสงค์สินเชื่อเพื่อการเกษตรของเกษตรกรรายบุคคลในเขตอำเภอเมือง และนอกเขตอำเภอเมืองจันทบุรี

3. สมมติฐานการวิจัย

การศึกษาปัจจัยกำหนดอุปสงค์สินเชื่อเพื่อการเกษตรของเกษตรกร ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดจันทบุรีได้กำหนดสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

3.1 อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของ ธ.ก.ส. มีความสัมพันธ์ในทิศทางผกผันกับอุปสงค์สินเชื่อเพื่อการเกษตร

3.2 ขนาดของพื้นที่ทำการเกษตร มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับอุปสงค์สินเชื่อเพื่อการเกษตร

3.3 การลงทุนทางการเกษตร มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับอุปสงค์สินเชื่อเพื่อการเกษตร

3.4 รายได้จากการเกษตร มีความสัมพันธ์ในทิศทางผกผันกับอุปสงค์สินเชื่อเพื่อการเกษตร

3.5 เงินออม มีความสัมพันธ์ในทิศทางผกผันกับอุปสงค์สินเชื่อเพื่อการเกษตร

3.6 หนี้สิน มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับอุปสงค์สินเชื่อเพื่อการเกษตร

4. ขอบเขตการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการศึกษาปัจจัยกำหนดอุปสงค์สินเชื่อเพื่อการเกษตรของเกษตรกร ธ. ก. ส. ในจังหวัดจันทบุรี โดยทำการศึกษาเฉพาะความต้องการสินเชื่อเพื่อการเกษตรของเกษตรกรรายบุคคลซึ่งเป็นลูกค้าของ ธ.ก.ส. ในจังหวัดจันทบุรีทั้ง 6 สาขา ประกอบด้วยสาขาจันทบุรี สาขาขลุง สาขาห้วยมะทอน สาขาซอยดาว สาขาเขาคิชฌกูฏ และสาขานายอาม จากประชากรปีบัญชี 2553 จำนวน 26,765 ราย โดยการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 394 ราย ในช่วงเดือนสิงหาคม – กันยายน 2554

5. นิยามคำศัพท์เฉพาะ

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดนิยามคำศัพท์เฉพาะไว้เพื่อความเข้าใจความหมายของนิยามเฉพาะของศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

5.1 ปัจจัยกำหนดอุปสงค์ หมายถึง ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อความต้องการสินเชื่อของเกษตรกร ได้แก่ อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ขนาดของพื้นที่เพาะปลูก การลงทุนทางการเกษตร รายได้จากการเกษตร เงินออม และหนี้สิน

5.2 สินเชื่อ (Credit) หมายถึง ความสามารถในการกู้ยืมเงิน หรือ ความสามารถในการได้รับสินค้าหรือบริการเป็นเงินเชื่อ โดยมีคำมั่นสัญญาว่าจะชำระคืนในอนาคต ผู้กู้หรือลูกหนี้จะได้รับสินเชื่อก็ต่อเมื่อผู้ให้กู้หรือเจ้าหนี้มีความเชื่อถือว่าผู้กู้หรือลูกหนี้มีความสามารถในการชำระหนี้ได้มากน้อยเพียงใด

5.3 นโยบายสินเชื่อของ ธ. ก. ส หมายถึง นโยบายในการดำเนินการให้บริการสินเชื่อแก่เกษตรกรซึ่งเป็นลูกค้า ของ ธ. ก. ส. โดยมุ่งเน้นการให้ความช่วยเหลือเกษตรกร โดยส่งเสริมและพัฒนาการประกอบอาชีพของเกษตรกรเพื่อให้มีฐานะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

5.4 นโยบายสินเชื่อของรัฐบาล หมายถึง นโยบายที่รัฐบาลจัดทำขึ้นตามมติคณะรัฐมนตรีหรือตามนโยบายรัฐบาลที่ต้องการให้สินเชื่อเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาการประกอบอาชีพของเกษตรกรให้มีฐานะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น หรือแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนต่าง ๆ ของเกษตรกรที่ประสบปัญหาในการประกอบอาชีพ เช่น ได้รับความเสียหายจากภัยพิบัติ ภัยธรรมชาติ ทำให้เกษตรกรได้รับผลผลิตในปริมาณหรือคุณภาพต่ำกว่ามาตรฐานหรือราคาผลผลิตตกต่ำ เป็นต้น ความช่วยเหลือของรัฐบาลจะเป็นการสนับสนุนเงินกู้มีเงื่อนไขพิเศษผ่านธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เช่น อัตราดอกเบี้ยต่ำ หรือลดหย่อนดอกเบี้ย เป็นต้น

5.5 เกษตรกรลูกค้า ธ. ก. ส. หมายถึง กลุ่มลูกค้า 3 กลุ่ม คือ เกษตรกรรายบุคคล กลุ่มเกษตรกรและสหกรณ์การเกษตร ซึ่งแต่ละกลุ่มได้ให้คำจำกัดความตามมาตรา 3 ในพระราชบัญญัติธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร พ.ศ. 2509 ได้ให้คำจำกัดความของเกษตรกร กลุ่มเกษตรกร สหกรณ์การเกษตรไว้ดังนี้

5.5.1 เกษตรกรรายบุคคล หมายถึง ผู้ประกอบอาชีพในการทำนา การทำไร่ การทำสวน การเลี้ยงสัตว์การประมง การเลี้ยงไหมและสาวไหม การปลูกสวนป่า การเลี้ยงผึ้ง การเลี้ยงผึ้ง การเพาะเห็ด หรืออาชีพการเกษตรอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนดโดยให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา และให้หมายความรวมถึงเกษตรกรตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

5.5.2 กลุ่มเกษตรกร หมายถึง เกษตรกรซึ่งรวมตัวกันจัดตั้งเป็นกลุ่มโดยมีกฎหมายรองรับให้เป็นนิติบุคคล และมีวัตถุประสงค์ดำเนินการทางธุรกิจ เพื่อประโยชน์ในการประกอบอาชีพของเกษตรกร

5.5.3 สหกรณ์การเกษตร หมายถึง สหกรณ์ที่ประกอบด้วยสมาชิกทั้งหมดเป็นเกษตรกรและได้จดทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์

5.5.4 สถาบันเกษตรกร หมายถึง กลุ่มเกษตรกรและสหกรณ์การเกษตร รวมกลุ่มกันเพื่อจัดตั้งเป็นสถาบันเกษตรกร ซึ่งได้รับบริการสินเชื่อจาก ธ. ก. ส. เพื่อใช้เป็นทุนสำหรับให้

สมาชิกผู้ เป็นทุนหมุนเวียนในการดำเนินการขายผลผลิตการเกษตร เป็นทุนหมุนเวียนในการดำเนินการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ให้แก่สมาชิก ใช้ลงทุนในโครงการพัฒนาการเกษตรเช่นเดียวกับสหกรณ์การเกษตร

5.6 สินเชื่อเกษตรกรรายบุคคล หมายถึง การให้เงินกู้แก่เกษตรกรรายบุคคลโดยตรง ซึ่งเกษตรกร ผู้จะขอกู้เงินจาก ธ. ก. ส. ได้ จะต้องขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้าของ ธ. ก. ส. ก่อน โดยมีประเภทเงินกู้ ดังนี้ 1) เงินกู้ระยะสั้นเพื่อการผลิต เงินกู้ระหว่างรอการขายผลผลิต 2) เงินกู้ระยะปานกลาง ได้แก่ เงินกู้เครดิต เงินสด 3) เงินกู้ระยะยาวเพื่อชำระหนี้สินเดิม เงินกู้ระยะยาวเพื่อการเกษตร และ 4) เงินกู้สำหรับการประกอบอาชีพอย่างอื่นที่เกี่ยวข้องในการเกษตร ทั้งนี้ ไม่รวมถึงเงินให้กู้ในรูปแบบการให้สินเชื่อแก่สหกรณ์การเกษตร การให้สินเชื่อแก่กลุ่มเกษตรกร การให้สินเชื่อแทนส่วนราชการ และการให้สินเชื่อโครงการตามนโยบายของรัฐ รวมถึงการให้สินเชื่อโครงการพิเศษของ ธ. ก. ส.

5.7 สินเชื่อการเกษตร หมายถึง เงินกู้ที่เกษตรกรลูกค้าของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร นำไปใช้ในการลงทุน และเป็นค่าใช้จ่ายทางด้านการเกษตร เช่น ค่าปุ๋ย ค่ายาฆ่าแมลง ค่าจ้างแรงงาน เป็นต้น

5.8 สินเชื่อในระบบ หมายถึง การกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินต่าง ๆ เช่น ธนาคารพาณิชย์ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เป็นต้น ที่ให้บริการสินเชื่อแก่เกษตรกรโดยเสียดอกเบี้ยในอัตราที่ต่ำ

5.9 อุปสงค์สินเชื่อเพื่อการเกษตร หมายถึง ความต้องการสินเชื่อเพื่อการเกษตรจากสถาบันการเงินต่าง ๆ ที่ให้สินเชื่อแก่เกษตรกร เช่น ธนาคารพาณิชย์ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สถาบันเงินกู้นอกระบบ เป็นต้น ซึ่งในความหมายของการวิจัยนี้ หมายถึง ความต้องการสินเชื่อเพื่อการเกษตรของเกษตรกรรายบุคคลที่ได้รับเงินกู้จาก ธ. ก. ส. ในจังหวัดจันทบุรี

5.10 หลักประกัน หมายถึง หลักทรัพย์ของผู้กู้ยืมที่ทำนิติกรรมสัญญาไว้ให้ธนาคารโดยให้ธนาคารสามารถหักกลบลบหนี้ได้ถ้าผู้กู้ยืมไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามเงื่อนไข หลักประกันจะมีความจำเป็นมากขึ้นสำหรับสินเชื่อที่มีโอกาสในการผิดชำระหนี้ (Default) สูง หลักประกันทำให้สินเชื่อมีความปลอดภัยขึ้นแต่ไม่จำเป็นที่จะทำให้คุณภาพของสินเชื่อดีขึ้น ดังนั้น หลักประกันควรจะถูกพิจารณาให้เป็นการป้องกันมากกว่าที่จะเป็นแหล่งที่มาของการชำระหนี้ หลักประกันจะไม่ทำให้คุณภาพสินเชื่อที่ไม่ดีมีคุณภาพเปลี่ยนเป็นดี แต่จะทำให้สินเชื่อที่ดีอยู่แล้วดีขึ้น ซึ่งทำให้หลักประกันเป็นปัจจัยสำคัญในการพิจารณาสินเชื่อ

5.11 วงเงินสินเชื่อ หมายถึง วงเงินสูงสุดที่ธนาคารให้ลูกค้ากู้ภายในเงื่อนไขและระยะเวลาที่กำหนด โดยวงเงินสูงสุดนี้อาจเป็นสินค้าหรือบริการก็ได้ ในทางปฏิบัติวงเงินสินเชื่อมีความสำคัญ เพราะการให้สินเชื่อในจำนวนที่เหมาะสมเป็นสิ่งจูงใจให้ลูกค้าเงินกู้มาใช้บริการ และธนาคารสามารถดำเนินงานโดยมีกำไรคุ้มกับความเสี่ยงจากการให้สินเชื่อ

5.12 ประเภทเงินกู้ หมายถึง เงินกู้ที่ ธ.ก.ส. อนุมัติให้สินเชื่อแก่เกษตรกรรายบุคคล จำแนกเป็น 7 ประเภทได้แก่ 1) เงินกู้ระยะสั้นเพื่อการผลิต 2) เงินกู้เครดิตเงินสด 3) เงินกู้ระหว่างรอการขายผลผลิต 4) เงินกู้ระยะปานกลาง 5) เงินกู้ระยะยาวเพื่อชำระหนี้สินเดิม 6) เงินกู้ระยะยาวเพื่อการเกษตร และ 7) เงินกู้สำหรับการประกอบอาชีพอย่างอื่นที่เกี่ยวข้องในการเกษตร

5.13 อัตราดอกเบี้ย MLR (Minimum Loan Rate) หมายถึง อัตราดอกเบี้ยขั้นต่ำที่ ธ.ก.ส. ให้กู้โดยเรียกเก็บจากลูกค้าชั้นดีประเภทเงินกู้แบบมีกำหนดเวลาชำระคืนต้นเงิน

5.14 ดอกเบี้ยเงินกู้ หมายถึง อัตราดอกเบี้ยที่ ธ.ก.ส. ให้กู้โดยเรียกเก็บจากลูกค้าที่ทำสัญญากู้เงินกับธนาคาร คิดอัตราดอกเบี้ยเป็นร้อยละต่อปี

5.15 ขนาดพื้นที่เพาะปลูก หมายถึง จำนวนพื้นที่ที่เกษตรกรทำการเกษตรมีหน่วยเป็นไร่

5.16 การลงทุนในภาคการเกษตร หมายถึง ค่าใช้จ่ายในการลงทุนทางการเกษตร เช่น ค่าปุ๋ย ค่าพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ค่าจ้างแรงงาน ค่าใช้จ่ายในการซื้ออุปกรณ์ทางการเกษตร

5.17 รายได้จากภาคการเกษตร หมายถึง รายได้จากการขายผลผลิตทางการเกษตรเช่น รายได้จากการปลูกพืชหรือเลี้ยงสัตว์

5.18 หนี้สิน หมายถึง จำนวนเงินที่เป็นค่าใช้จ่ายค้างจ่ายหรือการกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงิน

5.19 เงินออม หมายถึง จำนวนเงินที่เหลือจากหักจากค่าใช้จ่ายและนำฝากไว้กับสถาบันการเงินต่าง ๆ

5.20 ปีบัญชี หมายถึง รอบระยะเวลาการดำเนินงานของธนาคาร เริ่มตั้งแต่ 1 เมษายน ถึง 31 มีนาคม ของปีถัดไป

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการศึกษาครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้ง ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่สินเชื่อของ ธ. ก. ส. และลูกค้าผู้ที่ต้องการใช้สินเชื่อเพื่อการเกษตรของ ธ. ก. ส. นอกจากนั้นยังสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดนโยบายของภาครัฐเกี่ยวกับการให้สินเชื่อเพื่อการเกษตรเพื่อเพิ่มความสอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกร ประโยชน์ที่ได้ประกอบด้วย

6.1 ทำให้ทราบสภาพทั่วไปของเกษตรกรรายบุคคลที่มีความต้องการสินเชื่อเพื่อการเกษตรจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรจังหวัดจันทบุรี

6.2 ทำให้ทราบถึงปัจจัยกำหนดอุปสงค์สินเชื่อเพื่อการเกษตรของเกษตรกรรายบุคคลรวมทั้งจังหวัดจันทบุรี

6.3 ทำให้ทราบถึงปัจจัยกำหนดอุปสงค์สินเชื่อเพื่อการเกษตรของเกษตรกรรายบุคคลในเขตอำเภอเมืองและนอกเขตอำเภอเมืองจันทบุรี

6.4 สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายการให้สินเชื่อเพื่อการเกษตรของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดจันทบุรี

